

**Електронна бібліотека
видань історичного факультету
Харківського університету**

Куделко С.М. «Забудьте про те, чому вас вчили у школі»- або деякі роздуми щодо навчальної шкільної літератури (з приводу “Конспекту – зошита з історії України” для 11 класу, авторами якого є В. В. Воропаєва, О. С. Марченко, І. М. Скирда) // Методичний вісник історичного факультету № 1. – Харків: Консум, 2002. – С. 122 – 123.

При використанні матеріалів статті обов'язковим є посилання на її автора з повним бібліографічним описом видання, у якому опубліковано статтю. Дана електронна копія статті може бути скопійована, роздрукована і передана будь-якій особі без обмежень права користування за обов'язкової наявності першої (даної) сторінки з повним бібліографічним описом статті. При повторному розміщенні статті у мережі Інтернет обов'язковим є посилання на сайт історичного факультету.

Адреса редакційної колегії:

Україна, 61077, Харків, пл. Свободи, 4,
Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна,
історичний факультет. **E-mail:** istfac@univer.kharkov.ua

©Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна; історичний факультет

©Автор статті

©Оригінал-макет та художнє оформлення – зазначене у бібліографічному описі видавництва

©Ідея та створення електронної бібліотеки – А. М. Домановський; А. О. Баскакова

**ЗАБУДЬТЕ ПРО ТЕ, ЧОМУ ВАС ВЧИЛИ У ШКОЛІ”, АБО ДЕЯКІ
РОЗДУМИ ЩОДО НАВЧАЛЬНОЇ ШКІЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (З
ПРИВОДУ “КОНСПЕКТУ-ЗОШИТА З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ” ДЛЯ 11
КЛАСУ, АВТОРАМИ ЯКОГО Є В.В. ВОРОПАЄВА, О.С. МАРЧЕНКО,
І.М. СКИРДА)**

Останнім часом в торгівельній мережі з'явилося багато різноманітних посібників з вітчизняної історії і кількість їх швидко зростає. Це – утішне явище і його треба всіляко привітати. Необхідно відзначити, що, як і у випадку з посібником В.В. Воропаєвої, О.С. Марченко і І.М. Скирда, їх авторами виступають практикуючі вчителі історії, які мають досвід роботи з учнями і, як правило, враховують їх вікові особливості з прийняття історичного матеріалу. Посібники мають привабливий зовнішній вигляд, вони репрезентують сучасні методики викладання. Однак, попри все це, часто не з'являється задоволення після ознайомлення з їх змістом. У чому тут справа? На перший погляд, матеріали посібників (як це зроблено у праці вже згаданих авторів) відповідають програмам з історії України, що їх пропонує Міністерство освіти і науки України, їх автори уважно стежать за змінами, які відбуваються у шкільних програмах, у системі оцінювання умінь і навичок учнів, швидко уловлюють зміну наголосів викладання тих чи інших розділів матеріалу з історії. Але щось тут не так. Мабуть, саме така практика і є недосконалою. Вчителі і учні знаходяться у жорстких межах держстандартів стосовно цих чинників шкільного навчання, і згідно з ними йде оцінювання як вчителів, так і учнів. За нашим розумінням, держава повинна контролювати не підручники і посібники, не те, як і хто вчить, а кінцевий результат. Вчить так, як ви вважаєте найкращим, якими завгодно методами, завгодно якими посібниками, але ж кінцеві тести (які, до речі, повинні проводити незалежні експерти) покажуть, чия методика і є найкращою, більш ефективною і досконалою.

Зміст офіційних підручників, як з вітчизняної, так і всесвітньої історії, на жаль, ще далекі від політичної рівноваги. Особливо зміст програм упереджений до радянської доби, де, попри історичної істини, майже усі сторони життя змальовані чорною фарбою. Справа не тільки у тих чи інших політичних акцентах, справа у тому, що у учнів не формується погляд на історію як природньо-історичний процес, їм прищеплюється аксіологічний підхід до явищ минулого, в кінці кінців, у велике життя вступають покоління громадян, що впевнені: історична наука – це лише сума суб'єктивних поглядів тих чи інших авторів, а історія, як об'єкт цієї науки – це гра випадку або долі, прояв суб'єктивної волі діячів різних епох. Учні невідомий принцип “презумпції невинності”, який є одним з фундаментальних не тільки у юриспруденції, а й в історичній науці. Цей принцип означає, що всі події, які недостатньо з'ясовані, треба тлумачити на користь історичних суб'єктів (незалежно хто це – держава, народ або окрема людина). “Прокурорські функції” історичної науки, що

залишилися нам у спадок від попередніх епох, не тільки не зменшуються, а, навпаки, вони, як би мовити, отримали нове дихання.

Такий стан справ зі шкільним викладанням не може не викликати занепокоєння. Втім, від нас самих залежить, наскільки швидко ми перехворіємо, так званим, “післяреволюційним синдромом”, і будемо спроможні не повчати, або звинувачувати Історію, а вести з нею вдумливий, поважний і рівноправний діалог. Інакше кажучи, зробивши помітні кроки уперед стосовно методів викладання, сучасні програми, підручники і книги, навчальна література, як правило

Повертаючись до робочого “Конспекту-зошити” В.В. Воропасвої, О.С. Марченко та І.М. Скирда, зауважимо, що у посібнику велику увагу приділяється роботі з історичними джерелами, що дає поштовх до розвитку творчого мислення, самостійного пошуку учнями відповідей на складні питання. В посібнику міститься добірка документів, яка відображає різні точки зору на одну подію. Для полегшення роботи учнів з історичними документами в зошиті-конспекті розміщено пам’ятку “Як працювати з історичними джерелами”.

Схеми, таблиці, які містяться в посібнику, допоможуть учням узагальнити та систематизувати знання з даної теми. Історичні портрети видатних постатей або штрихи до них урізноманітнюють сприйняття програмного матеріалу. Деякі портрети пропонуються скласти учням самостійно, що стимулює їх роботу з допоміжною історичною літературою.

Рубрика “Попрацюй зі словником” розширює понятійно-термінологічний апарат школярів. Робочий зошит-конспект містить різноманітні завдання, що передбачено новою системою оцінювання знань та навичок учнів.

Таким чином, ми вважаємо, що автори впорались зі своїм завданням, а їх праця заслуговує схвалення.

С.М. Куделко